

14. Bell A., Garrett P. Media and Discourse: a Critical Overview // Approaches to Media Discourse. Ed. by Bell A., Garrett P. – Oxford : Blackwell Publishing, 1998. – P. 1–20.
15. Clancy J.J. The Invisible Powers. The Language of Business. – Lexington Books: New York, 1999. – 331p.
16. Fowler R. Language in the News: Discourse and Ideology in the Press. – London; N.Y. : Routledge, 1991. – 251 p.
17. Goatly A. Washing the Brain – Metaphor and Hidden Ideology. – John Benjamins Publishing Co., 2007. – 431 p.
18. Hartley J. Understanding News. – London and New York : Routledge, 1988. – 203 p.
19. Key Concepts in Communication and Cultural Studies. / Ed. by O’Sullivan T., Hartley J., Saunders D., Montgomery M., Fiske J. – London : Routledge, 1994. – 368 p.
20. Kovács É. On the Use of Metaphors in the Language of Business, Finance and Economics [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://husse8.extra.hu/wp-content/2007/08/husse-8-on-the-use-of-metaphors-in-the-language-of-business.doc>
21. Kövesces Z. Metaphor: a Practical Introduction. – Oxford University Press, 2002. – 285p.
22. Liendo P. Business Language: a Loaded Weapon? War Metaphors in Business // Invenio, Vol.4, número 006. – Argentina: Universidad del Centro Educativo Latinoamericano, 2001. – P. 43–50.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Марина Романюха – асистент кафедри іноземних мов Дніпродзержинського державного технічного університету.
Наукові інтереси: когнітивна лінгвістика

ВНУТРІШНЯ ФОРМА СЛОВА У СЛЕНГОВИХ ВТОРИННИХ НОМІНАЦІЯХ (НА МАТЕРІАЛІ СЛЕНГОВИХ СОМАТИЗМІВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)

Тетяна РУСАНОВСЬКА (Кіровоград, Україна)

У статті досліджено особливості внутрішньої форми вторинних номінацій частин тіла людини сучасного українського та німецького сленгу. На основі структурування когнітивної моделі досліджуваних одиниць виявлено типи загальних мотиваційних сфер сленгових соматизмів в українській та німецькій мовах.

In the article the peculiarities of the internal form of the secondary nominations of the human's parts of the body in the modern Ukrainian and German slang are investigated. On the basis of structuring the cognitive model of the units under consideration the types of the general motivation spheres of the Ukrainian and German slang somatisms are revealed.

Дослідження внутрішньої форми (далі ВФ) мовних знаків має довгу історію та знаходило свою нішу у різних напрямках та школах мовознавчої науки (див. праці О.О. Потебні, В.М. Русанівського, О.С. Снітко, Т.Р. Кияка, В.М. Манакіна, М.І. Голянич, Р.І. Стефурак та ін.). Когнітивна парадигма лінгвістики не є виключенням. У центрі уваги когнітивної лінгвістики є взаємозв'язок мови і мислення. Встановлюючи кореляцію між екстралінгвальним знанням та власне мовним знаком, номінація пов'язує світ дійсності, відображений у свідомості мовця, зі світом мови. “Сліди” цієї кореляції містить ВФ номінації. Тож дослідження ВФ слова дає змогу викрити когнітивні механізми номінації. Тим більше, контрастивне дослідження ВФ одиниць різних мов, порівняння характеру мотивації та визначення контрастивних, типологічних та універсальних рис відкриває двері у лабораторію мовної творчості різних націй.

Предметом нашого дослідження є особливості внутрішньої форми вторинних номінацій соматизмів сучасного українського та німецького сленгу. Мета даної розвідки полягає у визначенні ВФ сленгових вторинних номінацій соматизмів на основі структурування їх когнітивної моделі та виявленні і зіставленні типів загальних мотиваційних сфер сленгових вторинних номінацій соматизмів української та німецької мов.

Основним механізмом вторинної номінації (далі ВН), у сленгу зокрема, є метафора. Це пояснюється тим, що визначальною рисою метафори у порівнянні з іншими видами семантичної деривації є властива їй образно-асоціативна подібність між первинним та метафоричним значенням. Лінгвісти виділяють кілька видів метафори. Метафору, яка виникає внаслідок потреби у номінації об'єктів дійсності, має на меті формування нового лексичного значення для позначення нової реальності і поняття на основі їх подібності за однією чи кількома ознаками та слугує творенню нових смислів визначають як номінативно-когнітивну метафору [6: 7]. Така метафора утворюється на основі подібності предметів функціонально чи за зовнішніми наочними ознаками і швидко втрачає свою образність. Сформовані в результаті цієї метафоризації номінативні одиниці виступають найчастіше омонімами. Однак у сленгу такий тип метафори не продуктивний.

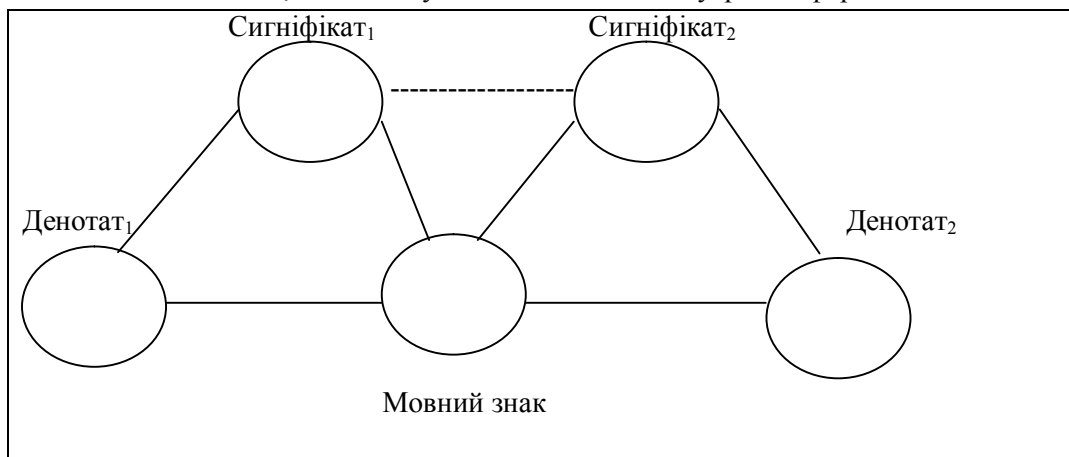
На відміну від номінативно-когнітивної, головною функцією образної (предикативної, ознакової, мовленнєвої) метафори є пошук образу, визначення смислових нюансів чи вираження оцінки та предмета, а не номінування його. Першочерговим завданням такої метафори є не стільки вказівка на об'єкт номінації, скільки характеристика його. Характеризуюча функція предикативної метафори дає змогу виражати суб'єктивне ставлення мовця і на рівні семантики номінації проявляється як експресивність. Експресивна метафора дає можливість якнайкраще реалізувати основні функції сленгу: створення ефекту новизни, незвичайності, передачі певного настрою, надання висловленню виразності, образності, уникненню штамів та кліше. Тому саме цей вид метафори притаманний сленговим ВН.

Метафоризація є механізмом вираження одного концепту в термінах іншого і відбувається на основі відповідного образу, що пов'язує асоціативні кореляції вихідного та вторинного концептів. Цей образ-уявлення (Р.І. Стефурак), символ переносу (Г.Н. Скляревська) є ознакою чи сукупністю ознак, які формують певне враження. Завдяки асоціативно-образній основі метафора усвідомлюється мовцями як двопланове утворення і якщо вона є вдалою та сприймається мовним континуумом, то з часом образ стирається, а вислів стає звичним і на перший погляд важко визначити його метафоричне походження. "Сліди" цього образу ми знаходимо у внутрішній формі слова, однак вони можуть бути стерті і нерозбірливі (у так званих "мертвих" метафорах), або чіткі і яскраві, що власне і характерно для експресивних метафоричних номінацій сленгу.

ВФ слова не є одиницею ментального простору, однак вона і не являється власне лінгвістичним явищем, хоча іноді й визначається як складова лексичного значення слова. Та якщо лексичне значення слова інформує про те, що являє собою дана номінована знаком реалія, ВФ дає інформацію про те, яким чином дана реалія була осмислена і номінована саме цим мовним знаком. Отже ВФ є поєднуючим елементом між формою та змістом мовної одиниці, пов'язує довербальну та вербальну стадії номінації. [7: 43].

Утворення образу-уявлення, що є основою ВН, не є довільними, воно детерміноване індивідуальними, етнічно-культурними та лінгвальними особливостями мовця, серед яких особливості етнічної ментальності, психіки, культура, міфологія, архетипи підсвідомого, особливості конкретної комунікативної ситуації, інтенції мовця і т.ін. У концепції ВФ О.О. Потєбні, який вперше визначив ВФ як результат творчості національної свідомості, існує трактування ВФ як певного вторинного розумового образу, що є основою творення нової номінативної одиниці, формування якого безпосередньо залежить від раніше набутого пізнавального досвіду [4: 135]. Зіставний аналіз ВФ слів у різних мовах дає змогу побачити "сліди мовної творчості народів, порівняти специфіку цієї творчості у своєму та чужому, збагативши таким чином власну мовну свідомість" [3: 242].

На відміну від первинної номінації, у вторинній мовний знак використовується вдруге, тому частина первинного лексичного значення переноситься у вторинне. Тому трикутник Г. Фреге при ВН доповнюється ще одним елементом – частиною сигніфікативного значення переосмислюваного слова, яка мотивує ВН і постає як її внутрішня форма.

Частина сигніфікату₁, що не співвідноситься з новою номінацією, переходить у конотативне значення, або повністю втрачається [8: 160].

У нашому дослідженні для порівняльного аналізу сленгових ВН української та німецької мов, в тому числі їх ВФ, використано метод когнітивного аналізу. На наш погляд, такий метод аналізу метафоричного переносу є ефективним, оскільки дає можливість зазирнути у глибинну структуру знань і дослідити причини і мотиви метафоризації. При цьому не відкидається метод семантичного аналізу, оскільки він ефективний для аналізу “ославленої” частини концепту. Когнітивний же аналіз дає можливість сформулювати уявлення про ментальну структуру концепту.

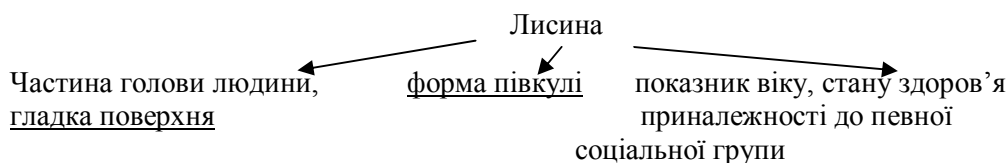
Теорія фреймів, яка бере свій початок ще з праць Ч. Філмора, знайшла свій розвиток і у вітчизняному мовознавстві. За С.А. Жаботинською, внутрішній лексикон людини є концептуальною мережею, що формується на основі фреймів. Визначено п’ять базових фреймів, які демонструють найзагальніші принципи категоризації: предметний (сутність характеризується з своїми кількісними, якісними, буттєвими, локативними та темпоральними параметрами), акціональний (предмети, що є учасниками подій, наділяються аргументним ролями), посесивний (виражається відношення посесивності (володіння, приналежності)), ідентифікаційний (представляє відношення категоризації) та компаративний (формується між просторовими зв’язками тотожності, співпадіння та подібності). [2: 83]. Інтеграція базових фреймів призводить до виникнення міжфреймової мережі, вузли (слоти) якої представлені абстрактними концептами можуть специфікуватися у значеннях різних мовних одиниць [2: 84].

Таким чином, для того, щоб дослідити та зіставити процес вторинного домінування у сленгу, визначити його напрям та специфіку, слід змодельовати міжфреймову мережу, що існує у свідомості мовців. Саме тільки лексичне значення слова, зафіксоване у тлумачному словнику, не дає достатньої інформації про ментальну структуру концепту. Для моделювання міжфреймової мережі ВН слід залучити також енциклопедичне та екстралінгвальне знання про позначуваний предмет. Найчастіше семантична трансформація слова відбувається не на основі диференціальних, конотативних, чи інших сем, а на основі тих асоціацій чи уявлень, пов’язаних з номінованим предметом чи явищем, тому первинне та похідне слова часто не мають спільного семантичного показника. Наприклад:

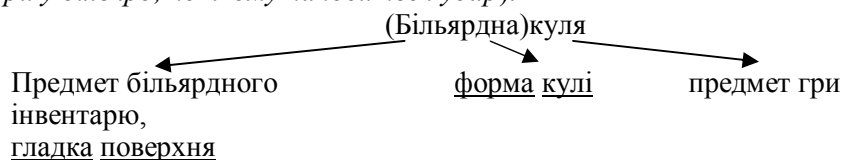
*Ну я і залутив йому прямо по **більярдній кулі*** [5: 60].

За тлумачним словником, *лисина* – „1. Місце на голові, де випало і не росте волосся“ [9]. (*Білярдна*) куля – ”1. Геометричне тіло, утворене обертанням кола навколо свого діаметра. 2. Предмет, що має таку форму” [9].

Предметний фрейм: ДЕЩО (*лисина*) є СТИЛЬКИ (*одна*), є гладкою, існує ТАК (*є*), існує ТАМ (*на голові людини*). Таксономічний фрейм: ДЕЩО-вид (*лисина*) є ДЕЩО-рід (*частина тіла*). Компаративний фрейм: ТАКЕ (*форма*) ДЕЧОГО-референту (*лисина*) є ніби ТАКЕ-форма ДЕЧОГО-кореляту (*півкулі*). Посесивний фрейм: ДЕЩО-ціле (*голова людини*) має ДЕЩО-частину (*лисину*). Акціональний фрейм: ДЕЩО-агенса (*лисина*) виконує дію (*є показником віку людини або стану її здоров’я, а також приналежністю до певної соціальної групи*).

Предметний фрейм: ДЕЩО (*білярдна*)куля є СТИЛЬКИ (*одна*), є гладкою, існує ТАК (*росте*), існує ТАМ (*на білярдному столі*). Таксономічний фрейм: ДЕЩО-вид (*білярдна*)куля є ДЕЩО-рід (*предмет білярдного інвентарю*). Компаративний фрейм: ТАКЕ (*форма*) ДЕЧОГО-референту (*білярдна*)куля є ніби ТАКЕ-форма ДЕЧОГО-кореляту (*кулі*). Посесивний фрейм: ДЕЩО-ціле (*білярдний інвентар*) має ДЕЩО-частину (*білярдуа*)кулю). Акціональний фрейм: ДЕЩО-агенса (*білярдна*)куля виконує дію (*є предметом гри у білярд, по якому наноситься удар*).

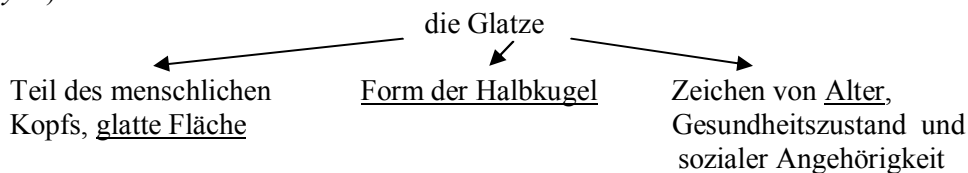
Таким чином, модель міжфреймової мережі дає змогу визначити, що вибір мотиваційної сфери даної ВН здійснено на основі подібності двох концептів за зовнішніми якостями, які можна спостерігати візуально, – гладка поверхня та округла форма. Напрямок асоціювання визначений життєвим досвідом мовця та вказує на сферу його інтересів.

Розглянемо приклад зі сленгу німецької мови:

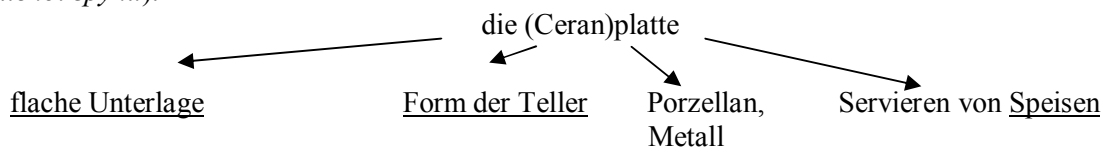
Mein Vater hat voll die Ceranplatte [11: 29]

За тлумачним словником, *die Glatze* – „größere, durch Haarausfall entstandene kahle Stelle auf dem Kopf“ [10: 1045] (*місце на голові, де випало волосся* (переклад наш – Т.Р.)). *Die (Ceran)platte* – „3.a) flache, einem Teller ähnliche Unterlage aus Porzellan, Metall o.ä. von verschiedener Größe und Form zum Servieren von Speisen“ [10: 2005] (*пласка схожа на тарілку підставка з порцеляни, металу чи ін., що може мати різний розмір та форму та слугує для подавання страв* (переклад наш – Т.Р.)).

Предметний фрейм: ДЕЩО (*die Glatze/лисуна*) є СТИЛЬКИ (*одна*), є *гладкою*, існує ТАК (*є*), існує ТАМ (*на голові людини*). **Таксономічний фрейм:** ДЕЩО-вид (*лисуна*) є ДЕЩО-рід (*частина тіла*). **Компаративний фрейм:** ТАКЕ (*форма*) ДЕЧОГО-референту (*лисину*) є ніби ТАКЕ-форма ДЕЧОГО-кореляту (*півкулі*). **Посесивний фрейм:** ДЕЩО-ціле (*голова людини*) має ДЕЩО-частину (*лисину*). **Акціональний фрейм:** ДЕЩО-агенс (*лисуна*) виконує дію (*є показником віку людини або стану її здоров'я, а також приналежністю до певної соціальної групи*).

Предметний фрейм: ДЕЩО (*die Glatze/лисуна*) є СТИЛЬКИ (*одна*), є *гладкою*, існує ТАК (*є*), існує ТАМ (*на голові людини*). **Таксономічний фрейм:** ДЕЩО-вид (*лисуна*) є ДЕЩО-рід (*частина тіла*). **Компаративний фрейм:** ТАКЕ (*форма*) ДЕЧОГО-референту (*лисину*) є ніби ТАКЕ-форма ДЕЧОГО-кореляту (*півкулі*). **Посесивний фрейм:** ДЕЩО-ціле (*голова людини*) має ДЕЩО-частину (*лисину*). **Акціональний фрейм:** ДЕЩО-агенс (*лисуна*) виконує дію (*є показником віку людини або стану її здоров'я, а також приналежністю до певної соціальної групи*).

Гладка поверхня та округла форма є ознаками, що лягли в основу мотивації даної ВН німецького сленгу.

Отже, якщо уявлення про предмет номінації, що існує у свідомості людини, представити як фреймову структуру, то процес ВН можна змоделювати як зв'язок між двома фреймами відповідних концептів. Такий зв'язок здійснюється на основі суміжності окремих слотів первинної та вторинної номінації. Інформація, яку містить суміжний слот первинної номінації, стає частиною фрейму ВН. Цей слот містить асоціативний образ, який виступає мотивуючою ознакою при вторинній номінації. Тож ВН є пізнавальним процесом, при якому відбувається взаємодія двох концептосфер та встановлення їх взаємозв'язків. „Сліди“ цього когнітивного процесу містить ВФ вторинної номінації, яка у сленгових номінаціях соматизмів зазвичай легко експлікується завдяки їх образності та експресивності.

Більш загальне уявлення про особливості мовної творчості у сленгу дозволяє сформулювати дослідження мотиваційних сфер відповідних сленгових ВН. У якості сфери мотивації сленгових ВН соматизмів української та німецької мов виступають різні концептуальні простори. У результаті дослідження їх з точки зору переваг, характерних для українського та німецького мовного континуумів виявлено, що у ролі мотивуючих сфер, які стають „донорами“ при ВН соматизмів, виступають антропосфера (назви людини та частин її тіла), біосфера (назви тварин та частин їх тіла, рослин та їх частин), сфера артефактів (назви

предметів побуту, знарядь праці, технічних пристроїв і под.), сфера абстрактних понять. Наведемо схему інтеграції концептуальних просторів у сленгових ВН соматизмів:

1. Сфера артефактів:

1.1. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ТЕХНІЧНІ ПРИЛАДИ, ПРИСТРОЇ, МЕХАНІЗМИ, ЇХ ЧАСТИНИ (укр.: *комп'ютер, кардан* → голова; *табло, інтерфейс* → обличчя; *фари* – очі; *румпель, штуцер, рубильник, пилосос* → ніс; нім.: *die Lampe, das Floppy* → der Kopf; *das Zifferblatt, der Feuermelder* → das Gesicht; *der Rotor* → das Haar; *die Chips, die Horchklappen* → die Ohren та ін.)

1.2. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← СПОРУДИ, УСТАНОВКИ, ЇХ ЧАСТИНИ (укр.: *дах, купол, кабіна, клуня* → голова; *стриха* → волосся; *молокозавод* → груди; *шпалери* → руки; *заготовки, стропила* → ноги; нім.: *das Dach, der Hutständer, der Denksalon* → der Kopf; *die Aknefarm, die (Gesichts)baustelle, die Filzcappe* → das Gesicht та ін.)

1.3. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ (укр.: *балабуха, булочка* → голова; *яйце* → лисина; *балик* → живіт; *огризок, сарделька* → палець; нім.: *das Fratzengulasch* → das Gesicht; *die Bockwurst* → das Haar; *die Kloppen, die Milchtüten, die Apfelsachen, die Fleischsäcke, die Quarktaschen* → die Busen; *die Gulaschhachse* → das Bein та ін.)

1.4. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ПОБУТОВІ ПРЕДМЕТИ (ПОСУД, МЕБЛІ, ЗНАРЯДДЯ ПРАЦІ ТА ІН.) (укр.: *черепок, макітра, жбан, казан, чайник, ступа* → голова; *заточка, пачка, картка, портрет, н'ятак* → обличчя; нім.: *die Denkschüssel, die Karpe, der Ommer* → der Kopf; *der Sehdeckel, der Sehklappen, der (Glotz)korken* → das Auge; *der Riechkolben* → die Nase; *die Klapperkiste* → der Mund; *die Löffel* → die Ohren та ін.)

1.5. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ПРЕДМЕТИ ОДЯГУ (укр.: *каска* → лисина; *шапка* → волосся/волосяний покрив тіла; *пілотка, байка* → жіночі статеві органи; нім.: *die Kappe* → der Kopf; *der Permanentpullover, der Naturhaarpullover, die Buttermütze* → das Haar/die Behaarung; *die Fleischmütze, die Badekappe* → die Glanze та ін.)

1.6. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ (укр.: *балалайка, гітара* → жіночі статеві органи; *бандура* → сідниці; нім.: *die Schaumglocken, die Glocken* → die Brust/der Busen; *die Trommelstöcke* → die Beine та ін.)

2. Біосфера

2.1. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← РОСЛИНИ, ЇХ ЧАСТИНИ (укр.: *диня, гарбуз, качан, кабак, кокос* → голова; *слива* → ніс; *корявка, цурпалка* → пальці; нім.: *die Melone, der Kürbis, der Wirsing, die Rübe, die Tomate* → der Kopf; *der Busch, die Bumspalme, das Brustjungle, das Achselhaardickicht* → das Haar/die Behaarung; *der Blumenkohl* → die Ohren та ін.)

2.2. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ТВАРИНИ, ЧАСТИНИ ЇХ ТІЛА (укр.: *морда, рило* → обличчя; *хобот, орел* → ніс; *пауца* → рот; *вуха (спанієля), дойки, вим'я* → груди; *курдюк, кендюх* → живіт; *лапи, копита, клешні, ратиці* → ноги; нім.: *der Rüssel* → die Nase; *das Rapptaul, die Gusche, die Maulfotze* → der Mund; *die Achselkatze, das Achselfell* → das Haar/die Behaarung; *das Euter, die Igelschnauze, das Mäusefäustchen, das Milchferkel* → die Brust/der Busen та ін.)

2.3. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ПРИРОДНІ ТІЛА, ЯВИЩА, ЛОКАЛЬНІ ПОНЯТТЯ (укр.: *поле* → лисина; *лиса гора* → живіт; *дорога(у)* → вена; *звізда* → синець; нім.: *das Testgelände* → das Gesicht; *das Stoppelfeld* → die Behaarung; *die Mundsteppe* → der Mund; *das Hühnerfriedhof, das Schnitzelfriedhof* → der Bauch та ін.)

3. Антропосфера

3.1. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← ЛЮДИНА, ЧАСТИНИ ЇЇ ТІЛА (укр.: *бабега* → голова; *бульбоїд* → ніс; *прищ(і)* → груди; *мозоль, відросток, кишка, авторитет* → живіт; *відростки, каліки, маслаки* → ноги; нім.: *der Nasennachbar* → der (Schnurr)bart; *die Knie* → die Glanze; *blaue Augen, das Milchdrüsenfettgewebe, die Dickmanns, die Flachbremser, die Zwillinge* → die Brust/der Busen та ін.)

4. Сфера абстрактних понять

4.1. ЧАСТИНА ТІЛА ЛЮДИНИ ← АБСТРАКТНІ ПОНЯТТЯ (укр.: *образ* → обличчя; *шари* → очі; *овали* → груди; *натура* → тіло; нім.: *der Achselfasching* → die Behaarung; *die Doppelbelastung* → die Brust; *die Bauchintelligenz* → der Atem та ін.)

Число наявних у мові ВН, „донором“ яким виступає певний концептуальний простір, дає інформацію про його популярність, важливість для даного мовного континууму. Результати дослідження свідчать, що сфера артефактів, а особливо сфера техніки, є найбільш актуальною концептосферою у ВН соматизмів українського та німецького сленгу. Актуальність її у свідомості носіїв мови визначається частотністю використання – рекуррентністю. Тобто дана концептосфера є на рівні актуального синхронного зрізу є найбільш комунікативно релевантною. Таким чином, аналізуючи кількість сленгових ВН, мотивованих кожною концептосферою, можна виявити її актуальність на сучасному етапі життя відповідної мовної спільноти. Такий аналіз має широкі перспективи дослідження, адже дозволяє краще збагнути особливості національної свідомості та виявити мовні та когнітивні “смаки” носіїв мови.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антропологическая лингвистика: Концепты, категории: Коллективная монография под ред. Ю.М. Малиновича. – М. – Иркутск.: 2003. – 251 с.
2. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ языка: фреймворк-сети // Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства. № 9: Проблеми прикладної лінгвістики – Одеса: Астропринт, 2004. – С. 81–92.
3. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. – К.: Знання, 2004. – 326 с.
4. Потебня А.А. Мысль и язык // Эстетика и поэтика. – М., 1976. – 192 с.
5. Словник сучасного українського сленгу / [Укл. Т. Кондратюк]. – Харків: Фоліо, 2006. – 349 с.
6. Слово как когнитивная, прагматическая и антропоцентрическая номинация: [коллективная монография]. – Мичуринск: МГПИ, 2003. – 171 с.
7. Степанов Ю.С. Слово и имя: пространство взаимодействия // Имя: слово, словосочетание, предложение, текст. – К., 1993. – 214 с.
8. Телия В.Н. Вторичная номинация и ее виды / В.Н. Телия // Языковая номинация: виды наименований. – М.: Наука, 1977. – С. 129–222.
9. Тлумачний словник української мови онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovyk.net>
10. Duden „Das große Wörterbuch der deutschen Sprache“ in 6 Bd. – Mannheim, Wien, Zürich: Bibliographisches Institut, 1976–1981.
11. PONS. Wörterbuch der Jugendsprache / Hgg. von H. Blocksidge, A. Cyffka u.a. – Stuttgart, 2006. – 144 S.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Русановська – спеціаліст I категорії у відділі міжнародних зв'язків Кіровоградського національного технічного університету.

Наукові інтереси: проблеми когнітивного аналізу вторинних номінацій

КОНЦЕПТ ПРОГРЕС У СУЧАСНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тетяна САЛЕНКОВА (Миколаїв, Україна)

Стаття присвячена виявленню особливостей репрезентації концепту ПРОГРЕС у сучасному мас-медійному дискурсі української мови. В результаті дослідження визначено основні та додаткові конститутивні елементи зазначеного концепту, які представлені певними семантичними групами, що складаються з підгруп додаткових концептуальних відтінків.

The article deals with determining the peculiarities of the concept PROGRESS representation in modern Ukrainian massmedia discourse. The main and additional constitutive elements of the mentioned concept are defined in the process of the research. These elements are presented by certain semantic groups that consist of the subgroups which contain additional conceptual shades.

Мова є засобом формування знань людини про світ. У процесі діяльності людина фіксує в слові результати пізнання. Осмислення й упорядкування наслідків внутрішнього рефлексивного досвіду людини й уявлень про об'єкти, явища дійсності та їхні ознаки є концептуалізацією [5: 258], яка відбувається за допомогою мови. Семіотичним результатом концептуальної репрезентації дійсності в етносвідомості є картина світу [5: 365]. Кожна культура має свою картину світу, фрагменти якої можна реконструювати під час аналізу семантичних особливостей функціонування концептів, з яких вона складається, зокрема концепту ПРОГРЕС.

Метою даної статті є вивчення семантичних сфер реалізації концепту ПРОГРЕС, а також виявлення особливостей репрезентації даного концепту в сучасному мас-медійному дискурсі української мови. **Актуальність** дослідження зумовлена пріоритетним місцем, яке посідає концепт ПРОГРЕС у картині світу української спільноти, адже ідея